

Одлуком Научно - наставног вијећа Педагошког факултета Бијељина, Универзитета у Источном Сарајеву, број 01-359 од 13.6.2024. године, именована је Комисија за оцјену и одбрану урађене докторске дисертације кандидата Неде Гаврић под насловом *Настава природе и друштва у функцији развоја научне писмености у млађем школском узрасту* (у даљем тексту: Комисија¹) у сљедећем саставу:

1. др Миленко Ћурчић, professor emeritus, Методика васпитно-образовног рада, Универзитет у Источном Сарајеву, Педагошки факултет Бијељина – предсједник;
2. др Сања Благоданић, редовни професор, Методика наставе природе и друштва, Факултет за образовање учитеља и васпитача Универзитета у Београду – члан;
3. др Драгица Милинковић, редовни професор, Методика васпитно-образовног рада, Универзитет у Источном Сарајеву, Педагошки факултет Бијељина – члан.

Комисија је прегледала и оцијенила докторску дисертацију и о томе подноси Наставно-научном вијећу Педагошког факултета Бијељина, Универзитета у Источном Сарајеву, сљедећи

ИЗВЈЕШТАЈ

о оцјени урађене докторске дисертације

1. Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у одређеној научној области

Кроз наставу природе и друштва ученици се упознају са свијетом науке и имају могућност да стекну широку лепезу знања на којима ће изградити темеље сопствене научне писмености. С правом се може рећи да настава природе и друштва чини основу за даље школовање у погледу појединих научних дисциплина, на шта се треба обратити посебна пажња кад је у питању начин стицања знања. Како би резултати учења садржаја природе и друштва ишли у правцу научног описмењавања потребна је примјена савремених модела наставе који у ученицима покрећу сложене мисаоне процесе.

Докторска дисертација „Настава природе и друштва у функцији развоја научне писмености у млађем школском узрасту“, с тим у вези, има изузетан теоријски, практични и друштвени значај и допринос за методiku наставе природе и друштва будући да се бави испитивањем примјене конкретних модела - проблемске и инквјери

¹ Комисија мора бити именована у складу са чланом 40 Правилника о студирању на трећем циклусу студија на Универзитету у Источном Сарајеву.

наставе у контексту научног описмењавања ученика млађег школског узраста. Поменути модели наставе, у теоријском смислу, чине пројаву конструктивистичке теорије учења коју својим квалитетима обогаћују и употпуњују. Теоријски значај огледа се и у сагледавању предности, недостатака, као и услова неопходних за примјену проблемске и инквјери наставе на садржајима природе и друштва. Резултати спроведеног истраживања дају велики допринос наставној пракси откривајући да примјена поменутих модела наставе подиже квалитет наставе природе и друштва и ученицима пружа могућност осамостаљивања у учењу и примјени наученог, а самим тим и научном описмењавању. Практични, али и изузетан друштвени допринос, такође, дају и резултати анкетирања наставника којим се дошло до сазнања о њиховим мишљењима и искуствима, као и о потешкоћама на које наилазе приликом припремања и извођења оваквих модела наставе. На основу тога дати су приједлози у ком правцу би требало ићи да се подржи рад наставника како би се подстакли да своје часове чешће организују на овакве начине, што је, поред великог значаја за научно описмењавање ученика, важно и у погледу стручног усавршавања наставника, увиђања и вредновања сопствене улоге у том процесу.

2. Оцјена да је урађена докторска дисертација резултат оригиналног научног рада кандидата у одговарајућој научној области

У докторској дисертацији „Настава природе и друштва у функцији развоја научне писмености у млађем школском узрасту“ оригиналност се посебно огледа у избору теме која је недовољно изучавана на нашим просторима, а посебно не на том узрасту. Оригиналност се, даље, огледа у детаљној разради кључних појмова у теоријском дијелу, примјени адекватних методолошких поступака како током реализације експеримента тако и приликом интерпретације и анализе добијених резултата.

Теоријско истраживање заснива се на темељној претрази литературе у којој се испитује учинак примјене проблемске или инквјери наставе на садржајима који одговарају садржајима природе и друштва у млађем школском узрасту. Емпиријско истраживање чини експеримент са паралелним групама од којих су формиране двије експерименталне групе и једна контролна. Једна експериментална група слушала је часове природе и друштва организоване по моделу проблемске наставе, друга по моделу инквјери наставе, док су у контролној групи часови извођени на традиционални начин уз употребу традиционалних наставних средстава.

Прије експеримента извршено је иницијално тестирање, након спроведеног експеримента финално тестирање, потом ретестирање, а такође анкетирани су и ученици експерименталних група како би се испитала њихова заинтересованост за изучавање садржаја одабраних за експериментални програм. Анкетирање је извршено и са наставницима како би се сазнало више о томе на који начин они сагледавају могућности примјене проблемске и инквјери наставе у настави природе и друштва у функцији развоја научне писмености.

Инструменти истраживања – иницијални тест, експериментални програм који сачињавају припреме за извођење часова обраде и утврђивања на садржајима о небеским тијелима из петог разреда, финални тест, као и анкетни упитници резултати су темељног рада кандидата на проблематици дисертације те као такви дају квалитет научног раду који из њих проистиче. Креирани су у складу са контекстом у којем се реализује настава природе и друштва, прије спровођења тестирање су и потврђене

њихове метријске карактеристике, стога се као такви могу користити и у будућим сродним истраживањима.

3. Преглед остварених резултата рада кандидата у одређеној научној области

Кандидат Неда Гаврић аутор је и коаутор већег броја радова објављених у домаћим и страним часописима, међу којима су и радови уско повезани са темом докторске дисертације:

1. Радивојевић, Д. и Гаврић, Н. (2023). Мотиви који покрећу учење природе и друштва у млађим разредима основне школе. *Узданица*, XX, 41-53.
2. Radivojević, D., & Gavrić, N. (2023). Differences in the experience of science contents and its implementation in classroom teaching. *SCIENCE International journal*, 2(4), 17-23.
3. Гаврић, Н. и Радивојевић, Д. (2022). Ставови студената о значају, начинима и могућностима развијања функционалних знања ученика у настави природе и друштва. *Узданица*, XIX/2, 245-261.
4. Gavrić, N., & Radivojević, D. (2022). Problem-based and Inquiry-based learning in the Teaching of Nature and Society. *Journal of Education, Society & Multiculturalism*, 3(2), 99-116.
5. Gavrić, N., & Radivojević, D. (2022). Actitud de los docentes hacia la adquisición de conocimientos funcionales en la enseñanza de la naturaleza y la sociedad. *Revista de Educación y Desarrollo*, 4, (63, Octubre-diciembre), 17-25.
6. Радивојевић, Д. и Гаврић, Н. (2022). Унапређивање наставе природе и друштва путем мултимедијалних презентација. У *Зборнику радова са научног скупа "Наука и стварност"*, књига 15, 361-377. Пале: Филозофски факултет.
7. Весић, Д. и Гаврић, Н. (2022). Разлике у моторичким способностима деце старости од 8 до 10 година. *Нова школа*, XVII, 7-20.
8. Радивојевић, Д. и Гаврић, Н. (2021). Преглед истраживања о примјени мултимедијалних система у настави природе и друштва. У *Зборнику радова са научног скупа "Наука и настава данас"*, 129-145. Бијељина: Педагошки факултет.
9. Гаврић, Н. (2020). Компетенције наставника за поучавање и учење у настави природе и друштва. *Нова школа*, XV, 47-63.
10. Радивојевић, Д. и Вуковић, Н. (2019). Ставови и мишљења ученика ромске популације о употреби мултимедија приликом усвајања садржаја природе и друштва у дневном центру „Отахарин“ у Бијељини. *Бијељински методички часопис*, 6, 1-10.

Учешће на научним скуповима:

1. Радивојевић, Д. и Гаврић, Н. (2023). Оспособљеност ученика за примјену садржаја природе и друштва. *Тринаести научни скуп са међународним учешћем "Наука и настава данас"*, 21-23. септембар 2023, Педагошки факултет Бијељина.
2. Радивојевић, Д. и Гаврић, Н. (2022). Особности истраживачког учења у настави природе и друштва. *Дванаести научни скуп са међународним учешћем "Наука и настава данас"*, 25-26. новембар 2021, Педагошки факултет Бијељина.
3. Radivojević, D. i Gavrić, N. (2022). Savremeni vidovi istraživačkog učenja u nastavi prirode i društva. *Međunarodna konferencija "Savremeno obrazovanje 2022"*, 2.4.2022.godine, online, Alijansa prosvetitelja Srbije i partneri.

4. Радивојевић, Д. и Гаврић, Н. (2021). Преглед истраживања о примјени мултимедијалних система у настави природе и друштва. *Једанаести научни скуп са међународним учешћем "Наука и настава данас"*, 25-26. новембар 2021, Педагошки факултет Бијељина.
5. Радивојевић, Д. и Гаврић, Н. (2021). Унапређивање наставе природе и друштва путем мултимедијалних презентација. *Међународни научни скуп „Наука и стварност“*, 22. мај 2021. године. Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет Пале.

4. Оцјена о испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему (по поглављима)²

Докторска дисертација садржи 273 стране у оквиру којих се налази 26 табела, 7 графикана, 35 слика, 8 прилога и 177 литературних навода. Састоји се од *Увода, Теоријског оквира истраживања, Методолошког оквира истраживања, Резултата истраживања и интерпретације, Закључка, Литературе, Прилога, Биографије кандидата и Изјава*. Прије уводног дијела налази се сажетак на српском и енглеском језику. Рад испуњава услове Правилника о студирању на трећем циклусу студија на Универзитету у Источном Сарајеву (2019).

Садржај дисертације:

1. УВОД

2. ТЕОРИЈСКИ ОКВИР ИСТРАЖИВАЊА

2.1. ПОЈМОВНО ОДРЕЂЕЊЕ НАУЧНЕ ПИСМЕНОСТИ

2.1.1. Спонтани и научни појмови у настави

2.2. ПРЕГЛЕД ИСТРАЖИВАЊА О НАЧИНИМА НАУЧНОГ ОПИСМЕЊАВАЊА У НАСТАВИ ПРИРОДЕ И ДРУШТВА

2.3. ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА КАО ОДРАЗ КВАЛИТЕТА ЗНАЊА

2.4. СПЕЦИФИЧНОСТИ НАСТАВЕ ПРИРОДЕ И ДРУШТВА У ФУНКЦИЈИ ПОСПЈЕШИВАЊА НАУЧНЕ ПИСМЕНОСТИ

2.5. САВРЕМЕНЕ ВРСТЕ НАСТАВЕ ПРИРОДЕ И ДРУШТВА СА УСМЈЕРЕЊЕМ КА НАУЧНОМ ОПИСМЕЊАВАЊУ УЧЕНИКА

2.5.1. Проблемска настава

2.5.2. Инквјери настава

2.6. УСЛОВИ УСПЈЕШНОСТИ ПРОЦЕСА НАУЧНОГ ОПИСМЕЊАВАЊА У НАСТАВИ ПРИРОДЕ И ДРУШТВА КРОЗ ПРИМЈЕНУ МОДЕЛА ПРОБЛЕМСКЕ И ИНКВАЈЕРИ НАСТАВЕ

2.7. УЛОГА НАСТАВНИКА У НАУЧНОМ ОПИСМЕЊАВАЊУ УЧЕНИКА КРОЗ НАСТАВУ ПРИРОДЕ И ДРУШТВА

3. МЕТОДОЛОШКИ ОКВИР ИСТРАЖИВАЊА

3.1. ПРОБЛЕМ ИСТРАЖИВАЊА

3.2. ПРЕДМЕТ ИСТРАЖИВАЊА

² Испуњеност обима и квалитета у односу на пријављену тему, нарочито, треба да садржи: аналитички и системски прилаз у оцјењивању истраживачког постављеног предмета, циља и задатака у истраживању; испуњеност научног прилаза у доказивању тврдњи или претпоставки у хипотезама, са обрадом података.

- 3.3. ЗНАЧАЈ ИСТРАЖИВАЊА
- 3.4. ЦИЉ ИСТРАЖИВАЊА
- 3.5. ЗАДАЦИ ИСТРАЖИВАЊА
- 3.6. ХИПОТЕЗЕ ИСТРАЖИВАЊА
- 3.7. МЕТОДЕ ИСТРАЖИВАЊА
- 3.8. ВАРИЈАБЛЕ ИСТРАЖИВАЊА
- 3.9. ТЕХНИКЕ И ИНСТРУМЕНТИ ИСТРАЖИВАЊА
 - 3.9.1. **Иницијални тест знања**
 - 3.9.2. **Финални тест знања**
 - 3.9.3. **Анкетни упитник за наставнике**
 - 3.9.4. **Анкетни упитник за ученике**
- 3.10. УЗОРАК ИСТРАЖИВАЊА
 - 3.10.1. **Уједначавање испитаника**
 - 3.10.2. **Постигнућа укупног узорка ученика прије реализације експерименталног програма**
 - 3.10.2.1. **Запажања са иницијалног теста**
- 3.11. СТАТИСТИЧКА ОБРАДА ПОДАТАКА
- 3.12. ОРГАНИЗЦИЈА И ТОК ИСТРАЖИВАЊА
- 3.13. ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИ ПРОГРАМ ИСТРАЖИВАЊА
 - 3.13.1. **Припрема за час обраде и час утврђивања по моделу проблемске наставе**
 - 3.13.2. **Припрема за час обраде и час утврђивања по моделу инквјери наставе**
- 4. РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА И ИНТЕРПРЕТАЦИЈА**
 - 4.1. ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИХ ГРУПА У ОДНОСУ НА КОНТРОЛНУ ГРУПУ И ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИХ ГРУПА У ОДНОСУ ЈЕДНА НА ДРУГУ
 - 4.1.1. **Запажања током спровођења експеримента и финалног тестирања**
 - 4.2. ТРАЈНОСТ ЗНАЊА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИХ ГРУПА У ОДНОСУ НА КОНТРОЛНУ ГРУПУ И ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИХ ГРУПА У ОДНОСУ ЈЕДНА НА ДРУГУ
 - 4.3. УПОРЕДНА АНАЛИЗА ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА ТОКОМ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПЕДАГОШКОГ ЕКСПЕРИМЕНТА
 - 4.4. ИСКУСТВА И МИШЉЕЊА НАСТАВНИКА О ПРИМЈЕНИ ПРОБЛЕМСКЕ И ИНКВАЈЕРИ НАСТАВЕ У ФУНКЦИЈИ РАЗВОЈА НАУЧНЕ ПИСМЕНОСТИ
 - 4.5. ЗАИНТЕРЕСОВАНОСТ УЧЕНИКА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИХ ГРУПА ЗА УСВАЈАЊЕ И ПРИМЈЕНУ САДРЖАЈА КОЈИ ДОПРИНОСЕ РАЗВОЈУ НАУЧНЕ ПИСМЕНОСТИ
- 5. ЗАКЉУЧАК**
- 6. ЛИТЕРАТУРА**
- 7. ПРИЛОЗИ**
 - 7.1. ПРИЛОГ 1. ИНИЦИЈАЛНИ ТЕСТ ЗНАЊА СА КЉУЧЕМ ЗА БОДОВАЊЕ
 - 7.2. ПРИЛОГ 2. ФИНАЛНИ ТЕСТ ЗНАЊА СА КЉУЧЕМ ЗА БОДОВАЊЕ
 - 7.3. ПРИЛОГ 3. АНКЕТНИ УПИТНИК ЗА НАСТАВНИКЕ
 - 7.4. ПРИЛОГ 4. АНКЕТНИ УПИТНИК ЗА УЧЕНИКЕ

7.5. ПРИЛОГ 5. ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАСОВЕ ОРГАНИЗОВАНЕ ПО МОДЕЛУ ПРОБЛЕМСКЕ НАСТАВЕ

7.6. ПРИЛОГ 6. ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАСОВЕ ОРГАНИЗОВАНЕ ПО МОДЕЛУ ИНКВАЈЕРИ НАСТАВЕ

7.7. ПРИЛОГ 7. ФОТОГРАФИЈЕ УЧЕНИЧКИХ РАДОВА ТОКОМ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ИСТРАЖИВАЊА

7.8. ПРИЛОГ 8. ОДОБРЕЊЕ МИНИСТАРСТВА ПРОСВЈЕТЕ И КУЛТУРЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ИСТРАЖИВАЊА

8. БИОГРАФИЈА АУТОРА

9. ИЗЈАВЕ

У теоријском оквиру истраживања (15-54. стр.) појмовно је одређена научна писменост, уз разјашњавање спонтаних и научних појмова као полазне основе за разумијевање научне писмености, што се ослања на налазе Виготског (1977), као и на резултате рада појединих аутора попут: Марушић Јаблановић и Благданић (Marušić Jablanović i Vlagdanić, 2019), Павловић Бабић, Бауцал и Кузмановић (2009), Петровић (2013), и др. Дат је преглед истраживања о начинима научног описмењавања у настави природе и друштва који се заснива на резултатима бројих аутора од који се посебно истичу Харлен и сарадници (Harlen et al., 2010), Летина (Letina, 2015; 2020), Тинг Вен и сарадници (Ting Wen, et al., 2020), Насутион, Лилиавати и Хасанах (Nasution, Liliawati & Hasanah, 2019), Ардианто и Рубини (Ardianto & Rubini, 2016), Бошњак-Степановић, Поповић и Бранковић (2018), Бајић, Козодеровић и Марић (2022), и др. Дефинисана су постигнућа ученика. Посебна пажња дата је представљању савремених врста наставе природе и друштва које су усмјерене ка научном описмењавању, уз издвајање проблемске и инквајери наставе. Представљена је, такође, и улога наставника у цјелокупном процесу.

На основу јасно представљеног полазишта рада прелази се на *Методолошки оквир истраживања* (55-104. стр.) у којем је постављен проблем (сазнати како проблемски и инквајери модел учења у настави природе и друштва подстичу научно описмењавање код ученика), предмет (теоријско и емпиријско проучавање научног описмењавања у настави природе и друштва) и значај истраживања (откривање методичких потенцијала проблемске и инвајери наставе природе и друштва у функцији развоја научне писмености код ученика млађег школског узраста и схватање важности промовисања иновативних модела рада, као и обучавања садашњих и будућих наставника за њихову имплементацију у настави природе и друштва). Истакнут је циљ (испитати методичку вриједност проблемске и инквајери наставе за развој научне писмености), наведени су задачи (1. Провјерити утицај проблемске и инквајери наставе на постигнућа ученика. 2. Провјерити утицај проблемске и инквајери наставе на трајност знања ученика. 3. Провјерити утицај проблемске и инквајери наставе на постигнућа и трајност знања ученика према нивоима знања. 4. Испитати искуства и мишљења наставника о примјени проблемске и инквајери наставе у функцији научног описмењавања ученика млађег школског узраста. 5. Испитати заинтересованост ученика експерименталних група за садржаје реализоване путем проблемске и инквајери наставе.), хипотезе (Основна: Експериментални програм доприноси развоју научне писмености у настави природе и друштва; помоћне ће бити наведене у наредној ставци Извјештаја), варијабле (независне - настави поступци проблемског и инквајери модела учења у настави природе и друштва; зависне - усвојеност садржаја о планети Земљи и васиони након обраде

наставних тема; трајност усвојеног знања о планети Земљи и васиони; заинтересованост ученика за усвајање поменутих садржаја), употријебљене методе (метода теоријске анализе, експериментална и дескриптивна метода) и технике истраживања (тестирање и анкетање). Описани су инструменти истраживања (иницијални и финални тест знања, анкетни упитник за наставнике, анкетни упитник за ученике), узорак (224 ученика из ЈУ ОШ „Кнез Иво од Семберије“ и ЈУ ОШ „Вук Караџић“ у Бијељини), начин статистичке обраде података (мјере дескриптивне статистике - аритметичка средина, мод; мјере варијабилности - стандардна девијација, минималне и максималне вриједности; мјере облика дистрибуције - скјунис и куртозис; једнофакторска анализа варијансе ANOVA; t-тест за двије независне групе. Метријске карактеристике инструмената провјерене су помоћу Кронбахове алфе, Колмогоров Смирновљевог теста и Пирсоновог коефицијента корелације. У уједначавању испитаника употребљен је и Хи-квадрат тест. Резултати су обрађени статистичким програмом IBM SPSS_20 и приказани табеларно, графички и текстуално.), организација и ток истраживања, те је кроз примјере припрема представљена структура експерименталног програма.

Методолошки оквир истраживања је, према закључку Комисије, свеобухватно представљен и објашњен, а задаци којима се кандидат руководио током реализације експеримента чине кораке који су потпуно адекватни да дају одговоре на постављене хипотезе и на сам циљ истраживања.

Поглавље *Резултати истраживања и интерпретација* (105-134. стр.) прати постављене хипотезе, приказује и упоређује резултате експерименталних група и контролне групе, разлике између самих експерименталних група, уз истакнута запажања аутора током извођења часова са испитаницима, те уз резултате анкетања ученика и наставника. Кандидат је користио начине статистичке обраде података који одговарају врсти истраживања и употребљеним техникама и резултате концизно исказао кроз табеле, графиконе и њихову интерпретацију што је довело до квалитетно изведених закључака који су сумирани у поглављу *Закључак* (135-137. стр.). Резултати до којих се дошло повезани су са претходним истраживањима, што је допринијело бољем разумијевању и интерпретирању прикупљених података.

Литература (138-147. стр.) садржи 109 референци и написана је према АПА стандарду.

У *Прилозима* (148-268. стр.) налази се експериментални програм у цјелости, примјер иницијалног теста, примјер финалног теста, примјери анкетних упитника, фотографије ученичких радова током реализације истраживања.

Дисертација садржи још и *Биографију кандидата*, као и Правилником тражене *Изјаве* (Изјава о ауторству, Изјава о истовјетности штампане и електронске верзије докторске дисертације, Изјава о коришћењу).

Комисија закључује да рад у потпуности испуњава обим и квалитет у односу на пријављену тему.

5. Научни резултати докторске дисертације

На основу постављеног циља истраживања, докторска дисертација „Настава природе и друштва у функцији развоја научне писмености у млађем школском узрасту“ потврђује слjedeће хипотезе:

Основну хипотезу истраживања: Експериментални програм доприноси развоју научне писмености у настави природе и друштва.

Помоћне хипотезе:

1. Експериментални програм има позитиван утицај на постигнућа ученика експерименталних група на тесту провјере знања.
2. Експериментални програм има позитиван утицај на трајност знања ученика експерименталних група, што је утврђено поновљеним тестом провјере знања два мјесеца након претходног тестирања.
3. Нема статистички значајне разлике између експерименталних група у постигнућима и трајности знања.
4. Нема статистички значајне разлике између експерименталних група према нивоима знања, ни у постигнућима ни у трајности знања.
5. Појављује се статистички значајна разлика у постигнућима и трајности знања из садржаја обухваћених експерименталним програмом између експерименталних група и контролне групе, у корист експерименталних.
6. Појављује се статистички значајна разлика између експерименталних група и контролне групе према нивоима знања, у корист експерименталних.
7. Наставници исказују позитивна искуства и мишљења о примјени модела наставе по којима је креиран експериментални програм у функцији развоја научне писмености код ученика млађег школског узраста.
8. Ученици експерименталних група изражавају заинтересованост за изучавање садржаја обухваћених експерименталним програмом.

Резултати докторске дисертације потврђивањем постављених хипотеза откривају да експериментални програм заснован на проблемској и инквајери настави позитивно утиче на постигнућа и трајност знања ученика, односно даје позитивне резултате у погледу научног описмењавања у настави природе и друштва. Експерименталне групе оствариле су више резултате у односу на контролну групу, док међу експерименталним групама нема статистички значајних разлика ни по успјеху ни по трајности знања.

Кад су у питању резултати анкета спроведених са ученицима експерименталних група, дошло се до сазнања да је заинтересованост за изучавање издвојених садржаја природе и друштва била нешто већа, али не и статистички значајна у експерименталној групи која је слушала часове по моделу проблемске наставе.

Анкетирани наставници исказали су позитивно усмјерење ка примјени проблемске и инквајери наставе у настави природе и друштва, наводећи притом да им је појам инквајери наставе мање познат.

6. Примјењивост и корисност резултата у теорији и пракси³

Закључци изведени на основу спроведеног истраживања указују да се настави природе и друштва треба приступати из другачијег угла, односно увидјети њену велика важност у научном описмењавању, гдје су се проблемска и инквајери настава показале као изузетно сврсисходне. Поменуте врсте наставе требало би чешће примјењивати, а посебно су погодне за садржаје из области природних наука који подразумијевају извођење експеримената како би се ученицима помогло да самостално откривају и изграђују своја знања. У том контексту, аутор истиче да примјену резултата истраживања треба усмјерити у правцу формирања кабинета за наставу природе и друштва, односно опремања школа потребним наставним средствима, као и пружању

³ Истаћи посебно примјењивост и корисност у односу на постојећа рјешења теорије и праксе.

подршке наставницима у планирању и припремању наставе природе и друштва чиме им се даје више времена да се посвете раду са ученицима.

Резултати дисертације пружају могућност за постизање већег квалитета наставе природе и друштва, стога се још једном потврђује научни допринос докторске дисертације методици наставе природе и друштва.

7. Презентирање резултата научној јавности⁴

Будући да докторска дисертација „Настава природе и друштва у функцији развоја научне писмености у млађем школском узрасту“ даје значајан допринос постојећој теорији, а спроведено истраживање и њиме добијени резултати самој пракси наставе природе и друштва, Комисија предлаже да се резултати представе научној јавности у виду радова у часописима и зборницима, на научним скуповима, као и у виду монографије.

Представљањем резултата могуће је подробније се посветити свакој од потврђених хипотеза што ће отворити нове видике и имплицирати нова истраживања.

8. ЗАКЉУЧАК И ПРИЈЕДЛОГ⁵

Након критичке анализе докторске дисертације кандидата Неде Гаврић, Комисија закључује сљедеће:

1. Докторска дисертација је написана у складу са истраживачким пројектом усвојеним од стране Наставно-научног вијећа Педагошког факултета;
2. Теоријски дио докторске дисертације анализира појмове кључне за постављени проблем и предмет истраживања;
3. Истраживање је спроведено према одговарајућој методологији;
4. Резултати истраживања, као и њихова анализа су систематично, прегледно и јасно приказани;
5. Докторска дисертација задовољава захтјеве писања одређене Правилником о студирању на трећем циклусу студија на Универзитету у Источном Сарајеву (2019).

На основу наведеног Комисија позитивно оцјењује урађену докторску дисертацију под насловом „Настава природе и друштва у функцији развоја научне писмености у млађем школском узрасту“ кандидата Неде Гаврић и предлаже Научно – наставном вијећу Педагошког факултета Бијељина и Сенату Универзитета у Источном Сарајеву да да сагласност на извјештај о урађеној докторској дисертацији чиме кандидат стиче право на јавну одбрану. Кандидат који је одбранио докторску дисертацију стиче научни степен „доктор наука методике разредне наставе – 480 ECTS – методика наставе природе и друштва“.

Мјесто: Бијељина

⁴ У складу са чланом 37 Правилника о студирању на трећем циклусу студија на Универзитету у Источном Сарајеву.

⁵ У закључку се, поред осталог, наводи и назив квалификације коју докторанд стиче одбраном тезе.

Датум:08.07.2024. године

Комисија:

1. др Миленко Турчић, у звању professor emeritus (НО - Друштвене науке, УНО - Методика васпитно-образовног рада), Педагошки факултет Бијељина Универзитета у Источном Сарајеву, предсједник Комисије.

2. др Сања Благданић, у звању редовни професор (НО - Друштвене науке, УНО - Методика наставе природе и друштва), Факултет за образовање учитеља и васпитача Универзитета у Београду, члан Комисије.

3. др Драгица Милинковић, у звању редовни професор (НО - Друштвене науке, УНО - Методика васпитно-образовног рада), Педагошки факултет Бијељина Универзитета у Источном Сарајеву, члан Комисије.

Издвојено мишљење⁶ :

1. _____, у звању _____ (НО _____,
УНО _____, Универзитет _____,
Факултет _____ у _____, члан Комисије;

Образложење:

⁶ Чланови комисије који се не слажу са мишљењем већине чланова комисије, обавезни су да у извештај унесу издвојено мишљење са образложењем разлога због се не слажу са мишљењем већине чланова комисије (члан комисије који је издвојио мишљење потписује се испод навода о издвојеном мишљењу).